

Is'hoqxon Ibrat nomidagi
Namangan davlat chet tillari
instituti

“G‘ARB VA SHARQ ADABIY ALOQALARI VA TARJIMA MUAMMOLARI”

RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYA MATERIALLARI

IKKINCHI JILD

2026-yil 2-may

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MAKTABGACHA VA MAKTAB TA’LIMI VAZIRLIGI
HUZURIDAGI IXTISOSLASHTIRILGAN TA’LIM
MUASSASALARI AGENTILIGI
IS’HOQXON IBRAT NOMIDAGI NAMANGAN DAVLAT
CHET TILLARI INSTITUTI**

**“G‘ARB VA SHARQ ADABIY ALOQALARI VA TARJIMA MUAMMOLARI”
MAVZUSIDA RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI**

MATERIALLARI TO‘PLAMI

IKKINCHI JILD

"G'ARB VA SHARQ ADABIY ALOQALARI VA TARJIMA MUAMMOLARI"
MAVZUSIDA RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI

QO'MITA A'ZOLARI

- Karimov R.G.** - *Is'hoqxon Ibrat nomidagi Namangan davlat chet tillari instituti rektori, professor, PhD*
- Yakubbayev M.M.** - *Is'hoqxon Ibrat nomidagi Namangan davlat chet tillari instituti Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektor, professor, DSc*
- Tursunov M.A.** - *Is'hoqxon Ibrat nomidagi Namangan davlat chet tillari instituti Ingliz tili va adabiyoti kafedrası mudiri, dotsent, PhD*
- Dadaboyev O.O.** - *Is'hoqxon Ibrat nomidagi Namangan davlat chet tillari instituti dotsenti, DSc*
- Sodiqov Z.Y.** - *Namangan davlat universiteti professori, DSc*
- Umrzaqov I.I.** - *Is'hoqxon Ibrat nomidagi Namangan davlat chet tillari instituti dotsenti, PhD*
- Qoraboyev M.X.** - *Is'hoqxon Ibrat nomidagi Namangan davlat chet tillari instituti dotsenti*

TASHKILIIY QO'MITA A'ZOLARI

- Tursunov M.A.** - *Is'hoqxon Ibrat nomidagi Namangan davlat chet tillari instituti Ingliz tili va adabiyoti kafedrası mudiri, dotsent, PhD*
- Raxmonova Z.A.** - *Is'hoqxon Ibrat nomidagi Namangan davlat chet tillari instituti Ingliz tili va adabiyoti kafedrası v.b. dotsenti, PhD*
- Madmusayev J.M.** - *Is'hoqxon Ibrat nomidagi Namangan davlat chet tillari instituti Ingliz tili va adabiyoti kafedrası v.b. dotsenti, PhD*
- Tursunova M.I.** - *Is'hoqxon Ibrat nomidagi Namangan davlat chet tillari instituti Ingliz tili va adabiyoti kafedrası v.b. dotsenti, PhD*
- Xoshimova O.O.** - *Is'hoqxon Ibrat nomidagi Namangan davlat chet tillari instituti Ingliz tili va adabiyoti kafedrası v.b. dotsenti, PhD*

Texnik muharrir:

B.Xoldorov

Tezislar va maqolalarda keltirilgan statistik ma'lumotlar, ilmiy-nazariy faktlarning ishonchliligi, imloviy va stilistik xatoliklar uchun muallif o'zi javobgar.

MUNDARIJA

III-SHO'BA: ZAMONAVIY TILSHUNOSLIK			
1	O.Xoshimova M.N.Amonillaxonova	REKLAMA MATNLARIDA STILISTIK VOSITALAR	10
2	Raxmonova Z.A Ismoilova Z.R Botirjonova D.B	KORPUS LINGVISTIKASI VA O'ZBEK TILI MILLIY KORPUSI	11
3	Хасанов Илѐсбек Иброхимжонович	КОНЦЕПТУАЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ПОНЯТИЙ «ТЕРМИН» И «ТЕРМИНОЛОГИЯ» В КОНТЕКСТЕ ИССЛЕДОВАНИЯ ДИПЛОМАТИЧЕСКОЙ ТЕРМИНОСИСТЕМЫ	15
4	Abdullayeva Gavkharoy Sultonmakxmud qizi	ZAMONAVIY TILSHUNOSLIKDA NEOLOGIZM VA INTERNET DISKURSI TUSHUNCHALARINING TALQINI	29
5	Tursunov Ulug'bek Jo'rayevich	ZAMONAVIY TILSHUNOSLIKDA REKLAMANING KOMPOZITSION QISMLARINI TAHLIL QILINISHI	32
6	Dildora Mamatovna Safarova	TILSHUNOSLIKNING EKOLINGVISTIKA YO'NALISHI RIVOJI VA TAMOYILLARI	34
7	Usmonova Oyshajon Rozmatovna	OMMAVIY AXBOROT VOSITALARI DISKURSIDA YURIDIK TERMINLARNING SEMANTIK TRANSFORMATSIYASI (KENGAYISH VA TORAYISH)	38
8	K.R. Nuriddinova O. Xoshimova	KO'P MA'NOLILIK (POLISEMIYA) HODISASI: LINGVISTIK VA KOGNITIV TAHLIL	42
9	Karimjonov Komiljon	BADIIY ASARDA FRAZEOLGIK BIRLIKLAR	44
10	Mamajonova Muslima Munisjon qizi	IJTIMOIIY TARMOQLARNING ZAMONAVIY INGLIZ TILIGA TA'SIRI	49
11	Raxmonova Zebunisso Anvarjon qizi	KORPUS LINGVISTIKASINING TADQIQOT METODLARI: MIQDORIY VA SIFAT TAHLILI INTEGRATSIYASI	51
12	Azizov Solijon Uchmas o'g'li	KRIMINAL BADIIY DISKURSNING LINGVOPRAGMATIK VA KOMPOZITSION XUSUSIYATLARI	54
13	Toshxonov Lochinbek Tursunboyevich	DISKURS NAZARIYASINING ILMIY ASOSLARI	62
14	Sayfulbot A'zamov	LEKSIK-SEMANTIK MAYDON - LISONIY TIZIMLILIK SIFATIDA	66
15	Quchqarova Guljahon Shuhratjon qizi	ZAMONAVIY TILSHUNOSLIKNING DOLZARB MUAMMOLARI: INTEGRATSION YONDASHUV VA TEKNOLOGIK ISTIQBOLLAR	69
16	Sodiqjanova Visola Raxmonova Zebunisso Anvarjon qizi	TIL TIZIMIDA EMOTSIYALARNING LEKSIK-SEMANTIK VA KOGNITIV IFODALANISHI	72
17	Sulaymonova Durdona Yusuf qizi	LINGVISTIK BARQAROR BIRLIKLAR TASNIFINING TADRIJIY BOSQICHLARI	74
18	Z.D.Xamidjonova O. Xoshimova	TIL VA JAMIYAT MUNOSABATI	77
19	Sulaymonova Zarifa Zoir qizi	SAID AHMAD ASARLARIDA DIALEKTLARNING SEMANTIK-STILISTIK XUSUSIYATLARI ("Ufq" trilogiyasi misolida)	81
20	Mamajonova Muslima Munisjon qizi Qoraboyev Mirzoxid Xoshimovich	IJTIMOIIY TARMOQLARNING ZAMONAVIY INGLIZ TILIGA TASIRI	84
21	Dustova Umida Amriddinovna	SUN'IY INTELLEKT VA TILNING KELAJAGI: TIL MODELLARINING TIL RIVOJLANISHIGA TA'SIRI	87
22	Сейданова Гульнаш Калдыбековна	ЦИФРОВАЯ КОММУНИКАЦИЯ: ВЛИЯНИЕ СОЦИАЛЬНЫХ СЕТЕЙ И ИНТЕРНЕТ-ЖАРГОНА НА ЯЗЫК	91
23	Мадияров Бабур Алламбергенович	МАҚОЛЛАРДА ЭКСПРЕССИВЛИК ВА НУТҚИЙ-МАДАНИЙ БАҲОНИНГ ЛИНГВОМАДАНИЙ ХУСУСИЯТЛАРИ	96
24	Umrzaqov Islom Isroilovich Abdumutalov Shaxriyorbek Otabek o'g'li	ENGLISH POETRY: LINGUISTIC FEATURES AND STYLISTIC ANALYSIS	100

25	Halbekova Nigora Ummatkulovna	TURKOLOGIYADA FRAZELOGIK BIRLIKLARNI TADQIQ QILISHNING NAZARIY MASALALARI	105
26	Abdumuxtorova Mehrinigor	SEMANTIC PECULIARITIES OF REDUPLICATIVE WORDS IN LANGUAGE	109
27	O. Khoshimova S.A. Sobirjanova	THE FUNCTIONAL SIGNIFICANCE OF SYNONYMY AND ANTONYMY IN LANGUAGE USE	113
28	M.Y.Xusaynova	SOHAVIY TERMINOLOGIK LUG'ATLAR VA ULARNING TURLARI	117
29	Valijon Mamadjonov Alixanovich	"BOBURNOMA"DAGI TOPONIMLARNING LINGVOKULTURAL TABIATI	120
30	Xoshimova. O Umarxonova Yulduzxon	ZAMONAVIY O'ZBEK TILIDA YANGI SO'ZLAR (NEOLOGIZMLAR): TIL VA ZAMON UYG'UNLIGI	127
31	Turdiboyeva Dildora Bekmirza qizi	INTEGRATING COGNITIVE AND PRAGMATIC APPROACHES IN THE STUDY OF VERBAL PHRASEOLOGY	130
32	J.Madmusayev Davronova Sevinchxon Davkarlon qizi	SO'ZLASHUV USLUBI VA UNING ZAMONAVIY KO'RINISHLARI	134
33	Nuritdinova Sayyora Xusnitdin qizi Kamoldinova Mohidil Botirjon qizi	TIL VA MADANIYAT KESISHMASIDA " VIBE" VA "RUHIYAT" TUSHUNCHALARINING SEMANTIK-PRAGMATIK TAHLILI.	139
34	Sulaymonova Zebiniso G'ayrat qizi	O'ZBEK XALQ ALLA MATNLARDA QO'LLANGAN O'XSHATISHLARNING LISONIY VA MADANIY XUSUSIYATLARI	141
35	Abdulkhashimova Gulsanam Dilshodjon qizi	THE INFLUENCE OF FOREIGN LANGUAGES ON THE EVOLUTION OF THE UZBEK LANGUAGE	143
36	Abdullayeva Dildoraxon Qosimxo'ja qizi O.Xoshimova	SINONIM VA ANTONIMLARNING NUTQDAGI ROLI	146
37	Ahundjanov Bahodir Zafarovich	FROM ROOTS TO RHETORIC: HOW ALGORITHMIC ETYMOLOGY REVEALS THE HIDDEN LOGIC OF OXYMORON AND PARADOX IN ENGLISH	148
38	Artikova Dilnoza Abdushukurovna	O'ZBEK TILINING IZOHLI LUG'ATLARIDA FITONIMLARNING GENETIK-ETIMOLOGIK TAVSIFI	153
39	D.O.Sayfidinova O.Xoshimova	TIL VA TAFAKKUR O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK	156
40	Ergasheva Mardonaxon Hasanjon qizi	O'ZBEK VA BOSHQA TILLARDAGI MODAL SO'ZLARNING QIYOSIY-CHOG'ISHTIRMA TAHLILI	160
41	O. Xoshimova H. Joraboyeva	METAPHOR IN LITERARY TEXT AND ITS FUNCTIONS	163
42	Axmadjanov Tursunpo'lat Axmadjon o'g'li Hasanboyeva Maftuna A'zamjon qizi	SEMANTIC FEATURES OF ANTONYM AS A MEANING UNIT	166
43	Mustofakulova Maftuna; Jizzax davlat pedagogika universiteti; katta o'qituvchisi.	O'ZBEK TILIDAGI KONNOTATIV BIRLIKLARNING MADANIY ASOSLARI VA KONSEPTUAL TAHLILI	170
44	Nizomova Zebo Meliyevna	INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA ENERGETIKAGA OID LEKSIK BIRLIKLARNING STRUKTUR-SEMANTIK XUSUSIYATLARI	173
45	Yo'ldosheva Durdona Odiljon qizi	ISSUES OF PLOT AND FABULA IN NARRATIVE IN ENGLISH LITERATURE	176
46	Muhammadaliyeva Sitora	G'ARB VA SHARQ ADABIYOTI TARJIMASIDA LEKSIK VA GRAMMATIK TRANSFORMATSILARNING LINGVISTIK XUSUSIYATLARI	180
47	Ganiyeva Barchinoy	STRUCTURAL RECONSTRUCTION OF BULGHAT AL-MUSHTAQ. COMPARATIVE ANALYSIS OF KASTOMONU AND PARIS COPIES	184
48	Muxiddinova Mohchexra Zokirjon-qizi	O'ZBEK TILIDA KVALIFIKATIV SINTAKSEMALARNING STRUKTURAL-SEMANTIK XUSUSIYATLARI.	189

49	G'ulomjonov Abubakir	INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA FE'L SO'Z TURKUMI TIPOLOGIYASI	192
50	Xoshimova Odina Olim qizi	HAYVON OBRAZLARI ORQALI TIL JOZIBASI: O'ZBEK VA INGLIZ FRAZELOGIYASINING LEKSIK-SEMANTIK TAHLILI	195
51	Egamova Nigora Ustamirzaevna	STUDY OF LANGUAGE EVOLUTION IN MODERN LINGUISTICS WITH REFERENCE TO CONTEMPORARY CHANGES IN ENGLISH	199
52	Mirsadullayev Miravaz Mirmuslim o'g'li	LINGVOKULTUROLOGIYA: TIL VA MADANIYAT O'ZARO MUNOSABATINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	204
53	O.O.Xoshimova	TIL BOYLIGINI TIZIMLASHTIRISH SARI: ZONIMIK FRAZELOGIZMLARNING QIYOSIY-LEKSIKOGRAFIK TADQIQI VA IZOHLI LUG'AT TUZISH METODOLOGIYASI	207
54	Norbekova Gulrux Xusan qizi	INGLIZ TILIDA AFSUN VA SEHR-JODUGA OID LEKSIK BIRLIKLARNING LINGVOKOGNITIV VA PRAGMATIK TAHLILI (J. K. ROULINGNING "HARRY POTTER" ASARI MISOLIDA)	212
55	Abduraximova Noila Abduxalil qizi	HIS-TUYG'U KONSEPTLARINING KOGNITIV TUZILISHI VA TALQINI: ZAMONAVIY TILSHUNOSLIKDA METODOLOGIK SINTEZ	216
56	Абдуманнонов Хожиакбар Акмалжон угли Гофуров Одилжон Отабек угли	ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ИССЛЕДОВАНИЯ ТЕРМИНОВ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА	220
57	Raximova Sarvinoz Abdug'ani qizi Madmusayev Jahongir Muxtorali o'g'li	INGLIZ TILIDA YORDAMCHI SO'Z TURKUMLARINING LINGVISTIK TABIATI VA TASNIFI	228
58	Karimova Muqaddasxon Umidjon qizi	V.GUMBOLDT LINGVISTIK ANTINOMIYALARI: TIL FALSAFASIDA DIALEKTIK MUVOZANAT VA ZAMONAVIY TILSHUNOSLIKDA O'RNI	232
59	Alijonova Surayyo Murodjon qizi	GENETIK TIPOLOGIYA: TILLAR TARIXIY QARINDOSHLIGINI O'RGANISHDA ZAMONAVIY USULBLAR VA O'ZBEK TILSHUNOSLIGIDAGI ISTIQBOLLAR	237
60	G'aniyeva Rayhona Akmal qizi	MORFOLOGIK TIPOLOGIYA: TILLAR TUZILISHINI TASNIFLASHDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR VA O'ZBEK TILINING MORFOLOGIK XUSUSIYATLARI	241
61	Ablakulov Ilkhom	INTERRELATION OF THE CULTURE AND LANGUAGE	246
62	Alimova Aziza Orifjon qizi Ergasheva Xilola Yunusxanovna	THE CONCEPT OF THE AESTHETICS	249
63	Tohirova Zuhra Izzatbekovna Sobirjoniva Dilso'z Toxirjonovna Pirnazarova Rayxona Faxriddinovna Zarnigor Ismoilova Rahimjon qizi	SUN'IY INTELLEKT VA TILSHUNOSLIK: YANGI IMKONIYATLAR	254
64	Tursunboeva Khusnora Ibrohimjon qizi	IMPORTANCE OF PICTURE TERMINOLOGY DICTIONARIES	258
65	Mahammadjonova Nodiraxon Umidjon qizi Mahliyo Karimova	PROBLEMS OF PHRASEOLOGICAL UNITS IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES	261
66	Ubaydullayeva Umida Abdushukur qizi	O'ZBEK TILIDAGI MA'NODOSH BIRLIKLAR TIZIMI VA ULARNING TIPOLOGIYASI	264
67	Raximbayeva Shodiya Batirovna	KLINIK VA ANATOMIYA SOHASIGA OID OTLAR YASALISHIDAGI MORFOLOGIK XUSUSIYATLAR	267
68	Xamidova Tilovatxon Raxmatjonovna	FLORA KOMPONENTLI FRAZELOGIZMLARNING LINGVOKULTUROLOGIK XUSUSIYATLARI (NEMIS VA O'ZBEK TILLARI MISOLIDA)	270
69	Xudayberdiyeva Ozoda Hojiakbar qizi Norquvvatova Mehribon To'yli qizi Choriyeva Soliha Shuhrat qizi Mengliyeva Dildora Anvar qizi	TILSHUNOSLIKDA FONETIKA VA FONOLOGIYANING O'RNI	276

	Turg'unpo'latov Diyorjon Ro'zmamat o'g'li		
70	Dr. Baccouche Rachid	LES EMPRUNTS LINGUISTIQUES DU FRANÇAIS A L'ARABE	285
71	Ernazarova Nargiza Xidirovna	O'ZBEK TABRIK VA TILAKLARIDA MILLIY MENTALITETNING AKS ETISHI	290
72	Fozilov Mirvoxid Mirsultonovich	ZOONIMLARNING VERBALIZATSIYASI VA LINGVOMADANIY XUSUSIYATLARI	293
73	Abdurazzoqov Eldor G'ofirjonovich	LISONIY BIRLIKLARNING SHAKL VA MAZMUN MUNOSABATI	295
74	Abdovokhidova Khushnoza Mukhtorali qizi	THEORETICAL FOUNDATIONS AND DIFFERENTIAL FEATURES OF TERMS AND TERMINOLOGICAL LEXICON	299
75	Saidov Baxramjon Abduraimovich	A.TEMURNING "TEMUR TUZIKLARI" ASARIDA QO'LLANILGAN SHAXS NOMLARINING LINGVOKULTUROLOGIK XUSUSIYATLARI	301
76	Murodova E'tibor G'ayrat qizi	TILSHUNOSLIKDA SOMATIK KOMPONENTLI BIRLIKLARNING LINGVOPERSPEKTIV TAHLILI	304
77	Boboyeva Muazzam Narimonovna	INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDAGI STANDARTLASHGAN O'LCHOV BIRLIKLARINING FUNKSIONAL-SEMANTIK TAVSIFI	308
78	Ablakulov Ilkhom	INTERRELATION OF THE CULTURE AND LANGUAGE	314
79	Abduvoxidova Xushnoza Mixtorali qizi	EMOTSIONAL KONSEPTLAR TIZIMIDA "MUHABBAT" VA "NAFRAT": UNIVERSAL VA MILLIY XUSUSIYATLARNING LINGVOKOGNITIV TAHLILI	317
80	Абдуманнонов Хожиакбар Акмалжон угли Гофуров Одилжон Отабек угли	ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ИССЛЕДОВАНИЯ ТЕРМИНОВ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА	321
81	Obilov Muzaffar Odiljon o'g'li	SUBJECTIVITY IN ACADEMIC DISCOURSE: THE EXPERIENCE OF WESTERN SCHOLARLY TRADITIONS	329
82	Sidiqov Qosim Abilovich	ZOONOMIK FRAZEOLIGIZMLAR VA ULARNING LINGVOKULTUROLOGIK XUSUSIYATLARI	334
83	G.B.Abbosxanova O.Xoshimova	O'ZBEK TIISHUNOSLIGIDA O'ZLASHMA SO'ZLARNING ROLI VA AHAMIYATI	338
84	Primqulova Oybahor Abdisalom qizi	OKKAZIONALIZM VA NEOLOGIZM MUNOSABATI: NAZARIY YONDASHUVLAR VA FARQLOVCHI MEZONLAR	341
85	Ларина Камила Петровна	ФАКТОРЫ ВОЗНИКНОВЕНИЯ ТЕРМИНОЛОГИЧЕСКИХ НЕОЛОГИЗМОВ В АНГЛИЙСКОМ АКАДЕМИЧЕСКОМ ДИСКУРСЕ	345
86	Абдусаматова Гулюз О.Хошимова	РАЗГОВОРНЫЙ СТИЛЬ И ЕГО СОВРЕМЕННЫЕ ПРОЯВЛЕНИЯ	350
87	Дилноза Эргашева О.Хошимова	РОЛЬ СИНОНИМОВ И АНТОНИМОВ В РЕЧИ	353
IV-SHO'BA: KOMPARATIVISTIKA			
88	Abduraxmonova Mohlaroyim Nurali Boqiyev	INGLIZ VA O'ZBEK ADABIYOTIDA AYOL OBRAZINING BADIY TALQINI: O'XSHASHLIK VA FARQLAR	356
89	Erkinov Ma'murjon Muxriddin o'g'li	DIKENS VA QODIRIY ASARLARIDA TARIXIY MAKON VA TROPOLOGIYA	362
90	Суярова Айнур Ибодуллаевна	ПУБЛИЦИСТИЧЕСКИЙ ДИСКУРС ШАРАФА РАШИДОВА В СОПОСТАВИТЕЛЬНО-ТИПОЛОГИЧЕСКОМ ОСВЕЩЕНИИ: ЖАНРОВОЕ СВОЕОБРАЗИЕ И ЛИНГВОПОЭТИКА	366
91	Rustamova Mohinabonu Sherzod qizi	A CULTURAL DIMENSION OF POLITENESS: A COMPARATIVE OF EASTERN AND WESTERN SOCIETIES	369
92	Sultonboyeva Mubinaxon Akmalxon qizi	GLOBAL ABADIY KONTEKSDA QIYOSIY TAHLILNING TRANSFORMATSION XUSUSIYATLARI: SHARQ VA G'ARB POETIK INTERPRETATSIYASI	374
93	Zilolova Gulhayo Muxammadkarim qizi	REPRESENTATION OF CULTURAL IDENTIFICATION IN PROSE	377

Forme de rappel a l'ordre, ' prend garde, fais gaffe, fais attention ' dans un langage familial.

Conclusion

Les peuples qui sont passés par le territoire de la France sont abondants. La langue française dans le domaine lexical évolue inlassablement depuis plus d'un millénaire.

'La langue française est à la base une langue romane, une langue qui provient du latin mais qui s'est enrichi pendant plus de mille ans d'histoire, au fil des rencontres entre les peuples, par de nouveaux mots empruntés, assimilés ou créés par des locuteurs qui avaient besoin de nommer les réalités de la vie'.

[Bertrand, 2011 ; 75].

Avec plus de 600 mots arabes dans la langue française, l'influence de l'arabe sur la langue de Molière, ne saurait être contestée.

De plus, L'étude du monde arabophone est forte intéressante puisqu'elle nous permet de le découvrir ; mais aussi, elle nous offre la possibilité de répondre à ce besoin d'une manière philologique.

Cette influence ne cesse de s'étendre avec le brassage culturel résultant de la forte représentativité de la communauté maghrébine en France.

Auriez -vous pu imaginer que vous parliez l'arabe au quotidien.... Sans vous l'apercevoir.

Voilà tout dit ou presque afin de faire voir dans cette étude exhaustive, l'étroite relation existante entre la langue française et la langue arabe au niveau lexical.

Ces mots arabes nous ramènent forcément sans équivoque à l'évidence.

Bibliographie :

Timeskova, LN. *Exercices de lexicologie*/, 1971.

Guirand, P, *Les mots étrangers*/Paris, 1971.

Picoche, *Structures sémantiques du lexique français*/ Paris,1995.

Lehman, A. *Introduction à la lexicologie sémantique et morphologie*/F. Merint-Berthet, Paris,1998.

Tchesmovitch, E. *Lexicologie française*, 1981.

Ouvrages et articles

Rahal Assalah, Safia, *Plurilinguisme et migration* (2004), Editions L'Harmattan op.cit., p.104/177/.

Dubois et al, *Dictionnaire de la linguistique*, Paris, Larousse, p.177.

R.A, Robin, Traduction de Simone Delisole et Paul Guinare, *Linguistique générale, une introduction*, Librairie Armand Colin, 103 bd St Michel, Paris 5, p.288.

O'ZBEK TABRIK VA TILAKLARIDA MILLIY MENTALITETNING AKS ETISHI

Ernazarova Nargiza Xidirovna

O'zDJTU, katta o'qituvchi

Tel.: +998 93 554 72 08

Annotatsiya. Mazkur maqolada o'zbek xalqining milliy mentaliteti va qadriyatlarini tabrik va tilak nutqlari misolida lingvokulturologik jihatdan tahlil qilinadi.

Tabrik nutqlari marosim nutqining muhim turi sifatida ijtimoiy munosabatlarni tartibga solish bilan birga, xalqning tarixiy tajribasi, ma'naviy qadriyatlari va dunyoqarashini aks ettiruvchi muhim kommunikativ vosita sifatida talqin etiladi. Tadqiqot davomida kattalarga hurmat, oilaviy qadriyatlar, diniy e'tiqod va ma'naviy boylik tushunchalarining nutqiy formulalar orqali ifodalanish mexanizmlari yoritiladi.

Kalit so'zlar: tabrik nutqi, milliy mentalitet, nutqiy formulalar, qadriyatlar, oila, hurmat, diniy leksika, metafora.

Abstract. This article examines the national mentality and cultural values of the Uzbek people through the analysis of congratulatory and well-wishing discourse from linguocultural perspectives. As a form of ritual speech, congratulatory expressions not only regulate social interaction but also reflect historical experience, spiritual values, and worldview of the society. The study explores how respect for elders, family values, religious beliefs, and the concept of spiritual wealth are expressed through stable speech formulas.

Keywords: congratulatory discourse, national mentality, speech formulas, values, family, respect, religious vocabulary, metaphor.

Аннотация. В данной статье национальный менталитет и ценности узбекского народа рассматриваются на материале поздравительных и пожелательных речевых актов с лингвокультурологической точек зрения. Поздравительные тексты анализируются как важный вид ритуальной речи, который не только регулирует социальные отношения, но и отражает исторический опыт, духовные ценности и мировоззрение общества. В работе исследуются способы выражения уважения к старшим, семейных ценностей, религиозных убеждений и духовного богатства через устойчивые речевые формулы.

Ключевые слова: поздравительная речь, национальный менталитет, речевые формулы, ценности, семья, уважение, религиозная лексика, метафора.

Kirish. Har bir xalqning milliy o'ziga xosligi, avvalo, uning tilida, xususan, kundalik nutqiy amaliyotida yaqqol namoyon bo'ladi. Tabrik va tilak nutqlari ana shunday kommunikativ birliklar qatoriga kirib, ular nafaqat ijtimoiy muloqotni tartibga soluvchi vosita, balki xalqning tarixiy tajribasi, ma'naviy qadriyatlari va dunyoqarashini mujassam etuvchi lingvokulturologik hodisa sifatida e'tirof etiladi. Zamonaviy tilshunoslikda bunday birliklar "nutqiy formulalar" yoki "stereotip iboralar" sifatida talqin qilinadi, biroq ularning mazmuni oddiy til birliklari doirasidan ancha kengdir. O'zbek tabrik nutqlari o'zining boy semantik tarkibi, emotsional-ekspressivligi va madaniy kodlanganligi bilan ajralib turadi. Ularda kattalarga hurmat, oilaviy qadriyatlar, diniy e'tiqod, mehr-oqibat va sabr-toqat kabi asosiy tushunchalar barqaror nutq modellari orqali ifodalanadi.

O'zbek mentalitatining asosiy xususiyatlari va ularning tabriklardagi ifodalanishi.

Kattalarni ulug'lash va hurmat madaniyati. O'zbek jamiyatida yoshlar kattalarni chuqur hurmat qiladi. Bu mentalitet xususiyati tabriklarda yaqqol ko'zga tashlanadi. Kattalar yoshlarga murojaat qilganda odatda ko'proq erkin va iliq ifodalardan foydalanishsa, yoshlar kattalar oldida rasmiy va hurmatli shakllarni afzal ko'radi. Masalan: "Biz uchun qadrlı bo'lgan aziz otajon! Tug'ilgan kuningiz muborak

bo'lsin! Sizni tavallud ayyomingiz bilan tabriklab, Sizga dunyodagi barcha eng ezgu tilaklarimizni baxshida qilamiz! Siz bizning *suyangan tog'imiz va xayotimiz tirgagisiz!* Sizga *mustaxkam sog'lik, omad, baxt va xayotingiz quvonchli onlarga to'la bo'lishini* tilab qolamiz! Barcha kunlaringiz xayrli bo'lsin, g'alaba nashidasi Sizga yor bo'lsin, xonadonimiz to'ri doimo Sizniki bo'lib qolsin! Ayyomingiz muborak bo'lsin!"; "Aziz dadajon! Sizni tug'ilgan kuningiz bilan tabriklab, Sizga *mustaxkam sog'lik, boqiy umr, barcha rejalashtirgan ishlaringizda omad* tilab qolamiz! Labingizdan tabassum arimasin! *Bizni ko'tarib voyaga yetkazgan kuchli va mexribon qo'llaringiz* aslo dard ko'rmasin! Beg'ubor qalbingiz xech qachon dard chekmasin. Ko'zlaringiz har doim quvonchdan porlasin! Tavallud kuningiz muborak bo'lsin!"

Har ikkala nutqda ota siymosi markaziy o'rinni egallaydi. O'zbek jamiyatida ota - oilaning boshlig'i, tayanchi va ma'naviy ustuni sifatida qaraladi. "suyangan tog'imiz" va "hayotimiz tirgagi" kabi metaforalar ota obrazini mustahkamlik, himoya va barqarorlik timsoli sifatida tasvirlaydi. Bu esa an'anaviy patriarxal oilaviy tuzilmaning til vositasida ifodalanishidir. Ikkinchi nutqda esa "bizni ko'tarib voyaga yetkazgan qo'llar" iborasi orqali ota mehnati, fidoyiligi va tarbiyadagi o'rni ulug'lanadi. Bu o'zbek milliy ongida ota-onaga bo'lgan hurmat va minnatdorlik tuyg'usining kuchliligini ko'rsatadi.

Diniy-ma'naviy ruh va Allohga tavakkul

O'zbek xalqi ko'p hollarda islomiy qadriyatlarni o'z tilaklarda keng aks ettiradi. Bu holat o'zbeklar dunyoqarashida taqdirga ishonch va Yaratganga suyanish kuchli ekanligini ko'rsatadi: "Assalomu alaykum mehri daryo, yuzlari nurli shirin so'z Umida opajonim. Shukrona kuningiz muborak bo'lsin! Sizga *Allohdan* uzoq umr, mustahkam sog'lik, xonadoningizga quvonchu- totuvlik, dasturxoningizga fayzu baraka ato etishini tilab qolamiz...; "Assalomu aleykum mening mexribonim mening Sultonim mening Begim Mirsaid aka. Bugun sizni shukrona kuningiz muborak 36 yoshingiz bilan chin yurakdan tabriklaymiz! *Iloxim* 100 yoshlarga kirib yuring..." [4]

Matnlarda diniy mazmunga ega birliklar "Allohdan ... ato etishini tilab qolamiz", "Ilohim 100 yoshlarga kirib yuring", "Shukrona kuningiz muborak" markaziy o'rin egallaydi. Bu birliklar o'zbek nutq madaniyatida keng qo'llaniladigan duo formulalari bo'lib, ular orqali inson istaklari ilohiy iroda bilan bog'lanadi. Bu holat diniy dunyoqarashning kundalik kommunikatsiyada faol ishtirok etishini ko'rsatadi. Diniy iboralar kommunikativ ta'sirni kuchaytiruvchi pragmatik vosita sifatida xizmat qiladi.

Oila va farzand qadriyati

O'zbek madaniyatida oila va farzand eng muqaddas qadriyatlar qatorida turadi. Shuning uchun to'y, farzand ko'rish, beshik to'yi kabi tantanalarda aytiluvchi tabriklar alohida emotsional yuk kasb etadi: "Bizning sevimli bolalarimiz! Bugun hayotingizdagi eng muhim kunlardan biri. Bugun sizning oilangizning tug'ilgan kuni. Siz hozir juda boysiz. Sizning boyligingiz esa *mehribon qalbingiz*dadir. O'z *xazinangizni* ko'p yillar davomida saqlang, hislaringizni yo'qotmang. Va bunda sizga *o'zaro hurmat, muloyimlik va sabr-toqat* yordam beradi. Baxtli va sevimli bo'ling." [5]

Matnda o'zbek nutq madaniyatiga xos quyidagi birliklar mavjud bo'lib, ular "mehribon qalb"- insonning ichki pokligi va samimiyligini ifodalovchi metafora, "xazina" - ma'naviy qadriyatlarni moddiy boylikka qiyoslash, "o'zaro hurmat, muloyimlik, sabr-toqat" - oilaviy munosabatlarning asosiy axloqiy kategoriyalaridir.

Bu birliklar o'zbek xalqining mentalitetida oilaviy barqarorlikni ta'minlovchi asosiy qadriyatlar sifatida shakllangan.

Xulosa

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, o'zbek tabrik va tilak nutqlari ko'p qatlamli lingvokulturologik tizimni tashkil etadi. Ularda milliy mentalitetning asosiy komponentlari - kattalarga hurmat, oilaparvarlik, diniy e'tiqod va ma'naviy boylik tushunchalari barqaror nutqiy formulalar orqali ifodalanadi. Tabrik matnlarida qo'llanilgan metaforalar, duo shakllari va stereotip iboralar nafaqat estetik funksiyani bajaradi, balki kuchli pragmatik ta'sir vositasi sifatida ham xizmat qiladi. Ular orqali ijtimoiy munosabatlar mustahkamlanadi, axloqiy me'yorlar uzatiladi va milliy qadriyatlar avloddan avlodga yetkaziladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. V. A. Maslova. Lingvokulturologiya. - Moskva: Akademiya, 2001.
2. Sh. Safarov. Pragmalingvistika. - Toshkent: Fan, 2008.
3. N. Mahmudov. Til va madaniyat. - Toshkent: Fan, 2010.

ZOONIMLARNING VERBALIZATSIYASI VA LINGVOMADANIY XUSUSIYATLARI

Fozilov Mirvoxid Mirsultonovich
Guliston davlat pedagogika instituti
katta o'qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada zoonimlarning verbalizatsiyasi hamda ularning lingvomadaniy xususiyatlari zamonaviy tilshunoslik nuqtai nazaridan tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida zoonimlarning semantik, kognitiv va funksional jihatlari yoritilib, ularning badiiy matndagi o'рни aniqlanadi. Shuningdek, turli tillarda zoonimlarning ifodalanishi va madaniy konnotatsiyalari qiyosiy asosda o'rganiladi. Tadqiqot natijalari zoonimlarning til va tafakkur o'rtasidagi uzviy bog'liqligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: zoonim, verbalizatsiya, lingvomadaniyat, semantika, kognitiv tahlil, metafora, obrazlilik

Аннотация. В статье рассматриваются процессы вербализации зоонимов и их лингвокультурные особенности. Анализируются семантические, когнитивные и функциональные аспекты зоонимов, а также их роль в художественном тексте. Особое внимание уделяется межкультурным различиям в интерпретации зоонимов.

Ключевые слова: зооним, вербализация, лингвокультура, семантика, когнитивный анализ

Annotation. This article explores the verbalization of zoonyms and their linguocultural features from the perspective of modern linguistics. It examines